

ORTAÖĞRETİM
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

DERSLER CEPTE

TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI 12

ÜNİTE

ROMAN

KONU

- 1980 Sonrası Türk Edebiyatında Roman
- Türk Dünyası Edebiyatında Roman
- Dünya Edebiyatında Roman
- Paragrafta Anlam

DERSLER CEPTE 6. SAYI

TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI 12. SINIF

ISBN 978-975-11-6636-4

Genel Yayın Yönetmeni

Halil İbrahim TOPÇU

Yayın Koordinatörü

Dr. Yasin ELÇİ

Yazar Ekibi

Gül GÜNDOĞDU, Öğretmen
Ayşen ÖZTAŞ ÇELİK, Öğretmen
Banu İLHAN, Öğretmen
Beste ERDEMOĞLU, Öğretmen
Fadime AYDINTÜRK, Öğretmen
Mustafa ÖZDAMAR, Öğretmen
Nedret YILDIZHAN, Öğretmen
Orhan GÖZÜBÜYÜK, Öğretmen
Safiye YILMAZ, Öğretmen
Sündüs ÇANKAYA, Öğretmen

Dizgi - Tasarım Ekibi

Çağlayan Volkan YILDIZ, Öğretmen
Beste ERDEMOĞLU, Öğretmen

Türkçe yayın hakları MEB, 2023

Tüm yayın hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında, yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz ve kullanılamaz.

**ORTAÖĞRETİM
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ**

İSTİKLÂL MARŞI

Korkma, sönmez bu şafaklarda yüzen al sancak;
Sönmeden yurdumun üstünde tüten en son ocak.
O benim milletimin yıldızıdır, parlayacak;
O benimdir, o benim milletimindir ancak.

Çatma, kurban olayım, çehreni ey nazlı hilâl!
Kahraman ırkıma bir gül! Ne bu şiddet, bu celâl?
Sana olmaz dökülen kanlarımız sonra helâl.
Hakkıdır Hakk'a tapan milletimin istiklâl.

Ben ezelden beridir hür yaşadım, hür yaşarım.
Hangi çılgın bana zincir vuracakmış? Şaşarım!
Kükremiş sel gibiyim, bendimi çiğner, aşarım.
Yırtarım dağları, enginlere sığmam, taşarım.

Garbın âfâkını sarmışsa çelik zırhlı duvar,
Benim iman dolu göğsüm gibi serhaddim var.
Ulusun, korkma! Nasıl böyle bir imanı boğar,
Medeniyet dediğin tek dişi kalmış canavar?

Arkadaş, yurduma alçakları uğratma sakın;
Siper et gövdeni, dursun bu hayâsızca akın.
Doğacaktır sana va'dettiği günler Hakk'ın;
Kim bilir, belki yarın, belki yarından da yakın.

Bastığın yerleri toprak diyerek geçme, tanı:
Düşün altındaki binlerce kefensiz yatanı.
Sen şehit oğlusun, incitme, yazıktır, atanı:
Verme, dünyaları alsan da bu cennet vatanı.

Kim bu cennet vatanın uğruna olmaz ki feda?
Şüheda fışkıracak toprağı sıksan, şüheda!
Cânı, cânânı, bütün varımı alsın da Huda,
Etmesin tek vatanımdan beni dünyada cüda.

Ruhumun senden İlahî, şudur ancak emeli:
Değmesin mabedimin göğsüne nâmahrem eli.
Bu ezanlar -ki şehadetleri dinin temeli-
Ebedî yurdumun üstünde benim inlemeli.

O zaman vecd ile bin secde eder -varsa- taşım,
Her cerîhamdan İlahî, boşanıp kanlı yaşım,
Fışkırır ruh-ı mücerret gibi yerden na'sım;
O zaman yükselerek arşa değer belki başım.

Dalgalan sen de şafaklar gibi ey şanlı hilâl!
Olsun artık dökülen kanlarımın hepsi helâl.
Ebediyyen sana yok, ırkıma yok izmihlâl;
Hakkıdır hür yaşamış bayrağımın hürriyyet;
Hakkıdır Hakk'a tapan milletimin istiklâl!

Mehmet Âkif ERSOY

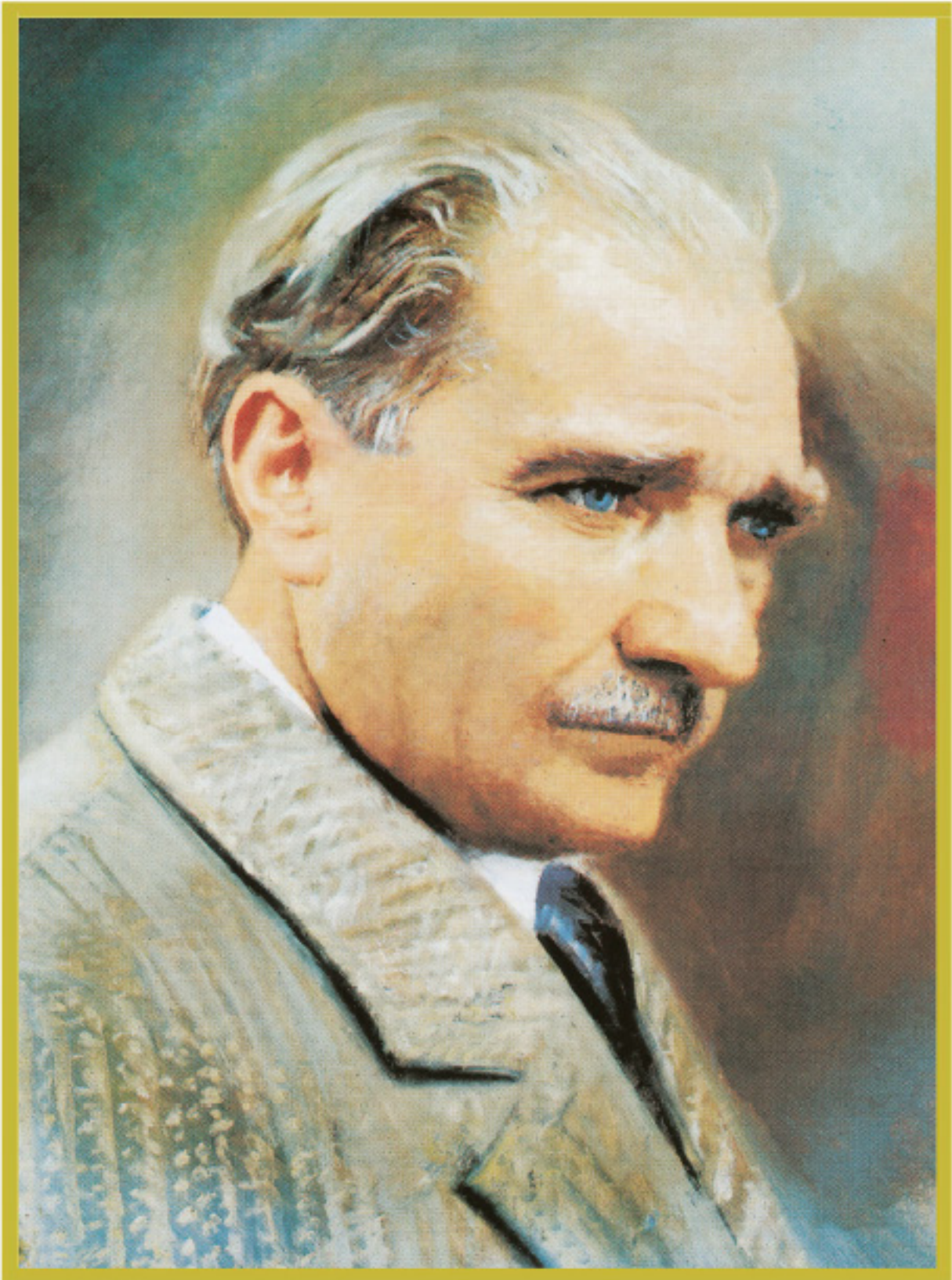
GENÇLİĞE HİTABE

Ey Türk gençliği! Birinci vazifen, Türk istiklâlini, Türk Cumhuriyetini, ilelebet muhafaza ve müdafaa etmektir.

Mevcudiyetinin ve istikbalinin yegâne temeli budur. Bu temel, senin en kıymetli hazinendir. İstikbalde dahi, seni bu hazineden mahrum etmek isteyecek dâhilî ve hâricî bedhahların olacaktır. Bir gün, istiklâl ve cumhuriyeti müdafaa mecburiyetine düşersen, vazifeye atılmak için, içinde bulunacağın vaziyetin imkân ve şeraitini düşünmeyeceksin! Bu imkân ve şerait, çok namüsaî bir mahiyette tezahür edebilir. İstiklâl ve cumhuriyetine kastedecek düşmanlar, bütün dünyada emsali görülmemiş bir galibiyetin mümessili olabilirler. Cebren ve hile ile aziz vatanın bütün kaleleri zapt edilmiş, bütün tersanelerine girilmiş, bütün orduları dağıtılmış ve memleketin her köşesi bilfiil işgal edilmiş olabilir. Bütün bu şeraitten daha elîm ve daha vahim olmak üzere, memleketin dâhilinde iktidara sahip olanlar gaflet ve dalâlet ve hattâ hıyanet içinde bulunabilirler. Hattâ bu iktidar sahipleri şahsî menfaatlerini, müstevlîlerin siyasî emelleriyle tevhit edebilirler. Millet, fakr u zaruret içinde harap ve bîtap düşmüş olabilir.

Ey Türk istikbalinin evlâdı! İşte, bu ahval ve şerait içinde dahi vazifen, Türk istiklâl ve cumhuriyetini kurtarmaktır. Muhtaç olduğun kudret, damarlarındaki asil kanda mevcuttur.

Mustafa Kemal Atatürk

MUSTAFA KEMAL ATATÜRK

İÇİNDEKİLER

Ön Söz	9
1980 Sonrası Türk Edebiyatında Roman	11
Açık Uçlu Sorular - 1980 Sonrası Türk Edebiyatında Roman	12
Çoktan Seçmeli Sorular - 1980 Sonrası Türk Edebiyatında Roman	13
Türk Dünyası Edebiyatında Roman	14
Dünya Edebiyatında Roman	14
Paragrafta Anlam	16
Açık Uçlu Sorular - Dünya Edebiyatında Roman / Paragrafta Anlam	17
Çoktan Seçmeli Sorular - Dünya Edebiyatında Roman / Paragrafta Anlam	18
Cevap Anahtarı	19

Değerli Öğretmenler ve Sevgili Öğrenciler,

Sizler için hazırlanan Dersler Cepte fasiküllerinde tüm derslerdeki aylık konu özetlerini bulacaksınız. Gerek yazılılara hazırlanırken gerek konu tekrarı yaparken Dersler Cepte fasikülündeki konu özetleri size yol gösterecektir. Konu özetlerinin maddeler hâlinde ve görsel ağırlıklı olması bilgilerinizin kalıcı olmasında kolaylık sağlayacaktır. Konu özetlerinin yanında “Hatırlayalım, Kritik Bilgi, Dikkat, Faydalı Linkler, Araştırma, Bir Örnek de Sen Ver, Biliyor Musunuz?, Filozof Der ki, Felsefe Sözlüğü, Haritada Bulalım” gibi bölümlerle konuların en önemli noktalarını ve ilgi çekici yanlarını görmüş olacaksınız. Böylece eğlenirken aynı zamanda da bilgilerinizi pekiştirme fırsatı bulacaksınız.

Açık uçlu ve çoktan seçmeli sorularla tekrar ettiğiniz bilgileri kullanabileceksiniz. Karekodlar aracılığıyla çoktan seçmeli soruların video çözümlerini izleyerek sorulara anında dönüt alabileceksiniz. Her konuyla ilgili çıkmış soruların yer alması da üniversiteye hazırlık yolculuğunda sizlere rehberlik edecek ve işlediğiniz konuların ne kadar önemli olduğuna dair fikir verecektir. Ayrıca OGM Materyal web sitesi, yardımcı kaynaklar.meb.gov.tr ve eba.gov.tr adresleri üzerinden fasiküllerimize kolay ulaşma imkânına sahip olacaksınız.

Millî Eğitim Bakanlığı olarak alanında yetkin uzmanlarca titizlikle hazırlanmış ve denetimden geçmiş olan Dersler Cepte fasikülleriyle öğrenci ve öğretmenlere derslerin işlenişi ve tekrarı noktasında katkı sunulması amaçlanmaktadır.

Halil İbrahim TOPÇU
Ortaöğretim Genel Müdürü

Neler Öğreneceğiz?

1980 SONRASI TÜRK EDEBİYATINDA ROMAN VE YAZARLARI

TÜRK DÜNYASI EDEBİYATINDA ROMAN

DÜNYA EDEBİYATINDA ROMAN

PARAGRAFTA ANLAM

Dersler Cepte'nin "Konu Özeti" bölümünde 1980 sonrası Türk edebiyatında roman, Türk dünyası edebiyatında roman, dünya edebiyatında roman, paragrafta anlam konularını öğreneceksiniz. "Hatırlayalım" bölümünde geçmişe dair bilgilerinizi anımsayacaksınız. "Kritik Bilgi" başlığında konu kapsamında özellikle dikkat etmeniz gereken bilgilere ulaşabilirsiniz. "Dersi İzleyelim" bölümünde ise konuya dair ders anlatım videolarına erişebilirsiniz.

TYT TÜRKÇE SORULARININ KONULARA GÖRE DAĞILIMI

ÜNİTE	KONU	2018	2019	2020	2021	2022	TOPLAM SORU SAYISI	
		TYT	TYT	TYT	TYT	TYT		
12. SINIF	GİRİŞ	DİLİN TARİHİ SÜREÇ İÇERİSİNDEKİ DEĞİŞİMİNİ ETKİLEYEN SEBEPLER	-	-	-	-	-	
		İLK ÖRNEKLERDEN GÜNÜMÜZE TÜRKÇENİN ÖNEMLİ SÖZLÜKLERİ	-	-	-	-	-	
	HİKÂYE ŞİİR	SÖZCÜKTE ANLAM	3	3	4	4	4	18
	ROMAN TİYATRO DENEME	PARAGRAFTA ANLAM	23	22	26	25	26	122
	GİRİŞ HİKÂYE ŞİİR ROMAN TİYATRO DENEME	YAZIM KURALLARI	2	2	2	2	2	10
		NOKTALAMA İŞARETLERİ	2	2	2	2	2	10
	CÜMLEDE ANLAM	3	3	3	3	3	15	
							175	

AYT TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI SORULARININ KONULARA GÖRE DAĞILIMI

ÜNİTE	KONU	2018	2019	2020	2021	2022	TOPLAM SORU SAYISI
		AYT	AYT	AYT	AYT	AYT	
GİRİŞ	EDEBİYAT İLE FELSEFE İLİŞKİSİ	-	-	-	-	-	-
	EDEBİYAT İLE PSİKOLOJİ İLİŞKİSİ	-	-	-	-	-	-
HİKÂYE	1960 SONRASI HİKÂYE	-	-	-	-	-	-
	KÜÇÜREK HİKÂYE	-	-	-	-	-	-
ŞİİR	CUMHURİYET DÖNEMİ SAF ŞİİRİ	-	-	-	-	-	-
	CUMHURİYET DÖNEMİ'NDEN (1923-1960) TOPLUMCU EĞİLİMLERİ YANSITAN ŞİİR	-	-	-	-	-	-
	MİLLÎ EDEBİYAT ANLAYIŞINI YANSITAN ŞİİR	-	-	-	-	-	-
	GARİP HAREKETİ	-	1	2	-	-	3
	II. YENİ	-	-	-	1	-	1
	DİNİ DEĞERLERİ, GELENEĞE DUYARLIĞI VE METAFİZİK ANLAYIŞI ÖNE ÇIKARAN ŞİİR	-	-	-	-	-	-
	1960 SONRASI TOPLUMCU EĞİLİMLERİ YANSITAN ŞİİR	-	-	-	-	-	-
	1980 SONRASI TÜRK ŞİİRİ	-	-	-	-	-	-
ROMAN	CUMHURİYET DÖNEMİ TÜRK ROMANI (1923-1950)	-	-	-	-	-	-
	CUMHURİYET DÖNEMİ TÜRK ROMANI (1950-1980)	-	-	-	-	-	-
	1980 SONRASI TÜRK ROMANI	-	1	-	-	-	1
	TÜRK DÜNYASI EDEBİYATI ROMANI	-	-	-	-	-	-
	DÜNYA EDEBİYATI ROMANI	-	-	-	-	-	-
TİYATRO	1950 SONRASI TİYATRO	-	-	-	-	-	-
DENEME	DÜNYA EDEBİYATINDA DENEME	-	-	-	-	-	-
	CUMHURİYET DÖNEMİ'NDE DENEME	-	-	-	-	-	-
SÖYLEV	İSLAMİYET'İN KABULÜNDEN ÖNCEKİ TÜRK EDEBİYATINDA SÖYLEV	-	-	-	-	-	-
	İSLAMİYET ETKİSİNDE GELİŞEN TÜRK EDEBİYATINDA SÖYLEV	-	-	-	-	-	-
	ANLAM BİLGİSİ	4	3	6	6	6	25
							30

Yukarıdaki tablo YKS sorularının son beş yıla göre dağılımını göstermektedir. ÖSYM, YKS sorularını bütün kazanımlara ve konulara yönelik belirleyebilir.

1980 SONRASI TÜRK EDEBİYATINDA ROMAN

- 1980 sonrası modernizmle beraber postmodernist romanın başladığı dönemdir.
- Karamsarlık, bunalım, yalnızlık, gerçek arayışı gibi duygular işlenmiştir.
- Amaç olayı anlatmak değil olayın yarattığı duyguları ve izlenimleri anlatmaktır.
- Zaman durağandır ve kronolojik değildir. Yazar duruma göre geriye dönüş tekniği kullanır. .
- Yazar okurla konuşabilir ve anlatılanların hayal ürünü olduğunu vurgular.

Biliyor musunuz?

Modern romanlarda konu, bütünlükçü bir yaklaşımla aktarılırken postmodernist romanlarda konu bölünerek aktarılır.

1980 SONRASI TÜRK EDEBİYATI YAZARLARI LATİFE TEKİN

- *Sevgili Arsız Ölüm* romanı ile tanınır.
- Köyden kente göçü anlattığı bu romanında köylülerin geleneksel yapısını, kent içerisinde içine düştükleri buhranı anlatır.
- Masalımsı ve fantastik bir anlatımı vardır.
- **Romanları:** *Sevgili Arsız Ölüm, Berci Kristin Çöp Masalları, Gece Dersleri, Buzdan Kılıçlar, Aşk İşaretleri, Ormanda Ölüm Yokmuş, Unutma Bahçesi, Muinar, Rüyalar ve Uyanışlar Defteri, Manves City, Sürüklenme, Zamansız*

İHSAN OKTAY ANAR

- Felsefe akademisyenidir.
- Felsefenin anlaşılması yanlarını romanla buluşturmuş, edebiyatımızda felsefi roman çıkırını açmıştır.
- Üst kurmaca tekniğini başarı ile uygulamıştır.
- Yazarın ilk ve en çok bilinen romanı *Puslu Kıtalar Atlası*'dir.
- **Romanları:** *Puslu Kıtalar Atlası, Kitab-ül Hiyel, Efrâsiyâb'ın Hikâyeleri, Amat, Suskunlar, Yedinci Gün, Galiz Kahraman*

NEDİM GÜRSEL

- Eserleri birçok dergide yayımlanmaktadır.
- Kitapları 12 dile çevrilmiştir.
- Bazı eserleri tiyatroya uyarlanmıştır.
- **Romanları:** *İlk Kadın, Resimli Dünya*

BİLGE KARASU

- Korku, tutku, inanç, baskı, bireyin iç dünyası gibi konuları işlemiştir.
- Kendine özgü, simgesel bir dili vardır.
- Hikâyeleriyle Türk hikâyesine yeni bir soluk getirmiştir.
- **Romanları:** *Gece, Kılavuz*

PINAR KÜR

- Genç yaşta şiir ve tiyatro ile ilgilenmeye başlar ve öyküleriyle ünlenir.
- İngiliz ve Fransız edebiyatlarının birçok eserini edebiyatımıza kazandırmıştır.
- Dünyaca ünlü yazarların editörlüğünü yapmıştır.
- **Romanları:** *Yarın Yarın, Küçük Oyuncu, Asılacak Kadın, Bitmeyen Aşk, Bir Cinayet Romanı, Sonuncu Sonbahar, Cinayet Fakültesi*

SELİM İLERİ

- 1973'ten sonra romana yönelmiştir.
- İç konuşma tekniğini başarılı şekilde kullanmıştır.
- Büyük başarı topladığı *Her Gece Bodrum* romanında toplumsal kargaşa içinde bunalıma düşen aydınların arayışlarını ve çıkmazlarını ele almıştır.
- **Romanları:** *Destan Gönüller, Her Gece Bodrum, Ölüm İlişkileri, Cehennem Kraliçesi, Bir Akşam Alacası, Yaşarken ve Ölürken, Ölünceye Kadar Seninim, Yalancı Şafak, Saz Caz Düşün Varyete, Hayal ve İstirap, Kafes, Mavi Kanatlarıyla Yalnız Benim Olsaydın, Kırık Deniz Kabukları, Gramafon Hâlâ Çalıyor, Cahide-Ölüm ve Elmas*

İNCİ ARAL

- Romanlarında kadınca duygularla yaklaştığı kadın-erkek ilişkileri, kadın kimliği, bağlılık, özgürlük gibi sorunları ele almıştır.
- *Ağda Zamanı, Kıran Resimleri, Ölü Erkek Kuşlar, Gölgede Kırk Gece, Mor* adlı eserleriyle çeşitli ödüller almıştır.
- Ustaca ve zengin bir dil kullanmıştır.
- **Romanları:** *Ölü Erkek Kuşlar, Yeni Yalan Zamanlar, Hiçbir Aşk Hiçbir Ölüm, İçimden Kuşlar Göçüyor, Mor, Taş ve Ten*

BUKET UZUNER

- Romancı, hikâyeci ve gezi yazarıdır.
- Cumhuriyet'in 75. yılında "Cumhuriyet'in Başarılı 75 Kadını"ndan biri seçilmiştir.
- Eserleri çeşitli dillere çevrilmiştir.
- **Romanları:** *İki Yeşil Susamuru, Anneleri Babaları Sevgilileri ve Diğerleri, Balık İzlerinin Sesi, Kumral Ada Mavi Tuna, Uzun Beyaz Bulut-Gelibolu, İstanbullular*

Dersi İzleyelim

1980 Sonrası Türk Edebiyatında Roman

1. Modernist roman ile toplumcu gerçekçi romanı konu bakımından karşılaştırınız.

---

2. Edebiyatımızda modernizmden postmodernizme geçişin ilk eserini ve bu eserin yazarını yazınız.

---

1. Roman "Bir gün bir kitap okudum bütün hayatım değişti." sözleriyle başlar ve kurgu bu kitabın öyküsü etrafında gelişir. Roman Erenköy'de oturan çocukluğu da Erenköy'de geçmiş, babası Devlet Demir Yollarında memurken vefat eden, annesiyle yaşayan, İTÜ İnşaat Fakültesi öğrencisi Osman'ın anlatımı ile başlar ve sürer. Yazar, roman anlatımının içine farklı bir anlatım katmıştır. Osman'ın yazar olduğuna dair herhangi bir bilgi olmadığı gibi, not aldığına dair de bir bilgi bulunmamakla birlikte, yer yer okuyucuyla sohbet etmesi, romanla özdeşleştiğini veya yazarla arasındaki ilginin bir bütünleşme sürecine girdiğini göstermektedir.

Bu parçada bahsedilen romanda kullanılan anlatım tekniği aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Bilinç akışı
- B) Gösterme
- C) Geriye dönüş
- D) Üst kurmaca
- E) Özetleme

2. Bu tür romanlarda kahramanların çoğu dünyanın saçmalığı, anlamsızlığı üstüne karar kılmışlardır. Çevreye, topluma küsmüş gibi yalnızdırlar. Benliklerine uymayan bir ortamda, isteklerine aykırı işler yapmak zorunda kalırlar. Başkalarına "cehennem" diye bakar, kendilerini herkesten koparırlar. Toplum ve eşya bu mutsuz, tedirgin, üzgün ve bunalmış kişilerin bakışıyla anlatılır. Bu romanların insanları eski düzenden çıkmış, yenisini bulamamış; toplumun bütün kuralları, kanunları, töreleri ile çelişmeve çatışma hâlinde olan isyankâr kişilerdir.

Aşağıda verilen yazarlardan hangisinin roman kahramanları bu parçada tanıtılan kahramanlardan biri olamaz?

- A) Yusuf Atılgan
- B) Vüs'at O. Bener
- C) Samiha Ayverdi
- D) Bilge Karasu
- E) Demir Özlü

3. 1970'lerden sonra Türk edebiyatında yerini almaya başlayan bu roman anlayışını Oğuz Atay başta olmak üzere Adalet Ağaoğlu, Hasan Toptaş, Bilge Karasu, Latife Tekin gibi sanatçıların eserlerinde görebiliriz. Bu anlayışla yazılan metinlerde anlatımın bir kurmaca olduğu okura hissettirilir, anlatımın bir hayal ürünü olduğu vurgulanır. Türlerin iç içe geçmesinin söz konusu olduğu bu anlatımlarda kişiler başka romanların kahramanlarıyla konuşur veya kurgu içinde başka eserlere göndermeler yapılır. Bu romanlarda yaşanan "an"lar vardır. Duruma göre zamanda geriye dönüş, zamanda atlama gibi karışık zaman dilimleri söz konusu olur.

Aşağıdakilerden hangisi bu parçada bahsedilen roman anlayışına ait bir kavram değildir?

- A) Üst kurmaca
- B) Metinlerarasılık
- C) Pastiş
- D) Parodi
- E) Tanımlama

TÜRK DÜNYASI EDEBİYATINDA ROMAN

- Türkiye dışında yaşayan Kırgız, Kırım, Türkmen, Azerbaycan, Özbek, Nogay, Uygur, Tatar gibi bütün Türk boylarının oluşturdukları edebiyattır.
- Bu boylar uzun zaman Sovyetler Birliği'nin boyunduruğunda yaşadığı için dil ve anlatım yönünden onların etkisi altındadır.
- Şiir, roman, hikâye gibi türlerde oldukça başarılı örnekler verilmiştir.
- Aşk, savaş, halkın yaşantısı gibi konular işlenmiştir.

Kritik Bilgi

Bu edebiyatta roman ve hikâye hemen oluşmamıştır. Bu türlerin oluşmasında halk hikâyeleri, mesneviler, efsaneler, destanlar, Batılı eserler ve Rus edebiyatı etkili olmuştur.

CENGİZ AYTMATOV

- Eserlerinde Kırgız halkının değerlerini ve kültürlerini anlatmıştır.
- Karakterleri ulusal kimliğini yansıtır.
- Mecaz ve sembollerle dolu edebî bir üslup kullanır.
- Savaş ve aşk konularını işler.
- **Romanları:** *Beyaz Gemi, Toprak Ana, Elveda Gül Sarı, Gün Olur Asra Bedel, Dişi Kurdun Rüyaları*

Dersi İzleyelim

Türk Dünyası Edebiyatında Roman

DÜNYA EDEBİYATINDA ROMAN

- Dünyada roman türünün başarılı ilk örneği 16. yüzyılda Miguel de Cervantes'in yazdığı *Don Kişot* adlı eseridir.
- 17. yüzyılda İngiltere'de Daniel Defoe *Robenson Crusoe* ile, Jonathan Swift *Gulliver'in Gezileri* ile bu türün ilk örneklerini vermişlerdir.
- Roman türünün en yetkin ürünleri 19. yüzyılda realizm ve romantizm etkisinde verilmiştir.

Amerikan Edebiyatı Roman Yazar ve Eserleri

Jack London: *Martin Eden, Beyaz Diş*

John Steinbeck: *Fareler ve İnsanlar, Gazap Üzümleri*

Ernest Hemingway: *Çanlar Kimin İçin Çalıyor, Silahlara Veda, İhtiyar Adam ve Deniz*

Fransız Edebiyatı Roman Yazar ve Eserleri

Victor Hugo: *Sefiller, Notre Dame'ın Kamburu*

Balzac: *Goriot Baba, Vadideki Zambak*

Alexandre Dumas Peré: *Üç Silahşörler, Monte Kristo Kontu*

Stendhal: *Kırmızı ve Siyah, Parma Manastırı*

Gustave Flaubert: *Madam Bovary*

Emile Zola: *Germinal*

Jean Paul Sartre: *Bulanık*

Albert Camus: *Yabancı, Veba*

Rus Edebiyatı Roman Yazar ve Eserleri

Gogol: *Ölü Canlar*

Dostoyevski: *Suç ve Ceza, Karamazov Kardeşler, Budala, Kuzmarbaz*

Tolstoy: *Anna Karenina, Savaş ve Barış*

Turgenyev: *Babalar ve Oğullar*

Maksim Gorki: *Ana*

İngiliz Edebiyatı Roman Yazar ve Eserleri

Daniel Defoe: *Robinson Crusoe*

Charles Dickens: *Oliver Twist, Antikacı Dükkânı, Büyük Umutlar*

James Joyce: *Ulysses*

Alman Edebiyatı Roman Yazar ve Eserleri

Goethe: *Genç Werther'in Acıları*

Kafka: *Değişim*

Biliyor musunuz?

Mark Twain'in yazdığı *Tom Sawyer'in Maceraları* dünyada daktilo kullanılarak yazılan ilk kitaptır.

Hatırlayalım

Roman türünün dünyadaki ilk örneği *Don Kişot*, okuduğu kitapların etkisiyle kendini şövalye sanan Don Kişot ve yardımcısı Sancho Panza'nın maceralarını anlatır.

HARPER LEE

- “Bülbülü Öldürmek” romanı ile üne kavuşmuştur.
- Roman sinemaya aktarılmış ve Oscar Ödülü almıştır.
- Romanda olaylar bir çocuğun ruhuna ve hayal gücüne uygun olarak anlatılmıştır.
- **Romanları:** *Bülbülü Öldürmek, Tespih Ağacının Gölgesinde*

ERNEST HEMINGWAY

- İlk romanlarında I. Dünya Savaşı'nın etkisiyle ülkelerinden kopmuş, yitik, amaçsız kuşağı anlatır.
- Roman kahramanları mücadeleci, yenileceklerini bilseler bile yığıtçe mücadele eden karakterlerdir.
- Özlü ve çarpıcı bir dili vardır.
- “İhtiyar Adam ve Deniz” öyküsüyle Pulitzer ve Nobel Ödülü'ne layık görüldü.
- **Romanları:** *Silahlara Veda, Beşinci Kol, Çanlar Kimin İçin Çalıyor, Irmağın Ötesi, Afrika'nın Yeşil Tepeleri, İhtiyar Adam ve Deniz*

JOHN STEINBECK

- Yazdığı eserlerin her biri dünyaca sevildi.
- İşçi yaşamını ve toplumsal sorunları dile getirdi.
- Çoğu eseri sinemaya aktarıldı.
- “Gazap Üzümleri” eseri ile Pulitzer ve Ulusal Kitap Ödülü'nü kazandı.
- **Romanları:** *Altın Kupa, Cennet Çayırıları, Bilinmeyen Bir Tanrıya, Yukarı Mahalle, Bitmeyen Kavga, Fareler ve İnsanlar, Kırmızı Midilli, Uzun Vadi, Gazap Üzümleri, Ay Battı/Aysız Geceler, Sardalya Sokağı, İnci, Aşk Otobüsü, Alev, Cennetin Doğusu, Tatlı Perşembe, Pippin 4'ün Kısa Süren Saltanatı*

STEFAN ZWEIG

- Deneme, lirik şiir, trajedi, dram gibi birçok farklı türde eser yazdı.
- Biyografi alanında oldukça önemli eserler ortaya koydu.
- Psikoloji ile yakından ilgilendi.
- II. Dünya Savaşı'na katıldı.
- **Türkçeye çevrilen eserleri:** *Yürek Çöküntüsü, Dünün Dünyası, Bir Kadının Yirmi Dört Saati, Yarının Tarihi, Kendileri ile Savaşanlar, Üç Büyük Usta: Balzac, Dickens, Dostoyevski; Kendi Hayatının Şiirini Yazanlar: Casanova, Stendhal, Tolstoy; Lyon'da Düğün, Yıldızın Parladığı Anlar, Karışık Duygular, Satranç, Günlükler, Değişim Rüzgârı, Calvin'e Karşı Castello ya da Köleliğe Karşı Özgür Düşünce, Fouche, Bir Politikacının Portresi, Tehlikeli Merhamet, Amok Koşucusu, Balzac, Bir Yaşam Öyküsü, Magellan, Freud ve Öğretisi, Yakıcı Sır, Ruh Yoluyla Tedavi, Mektuplaşmalar, Buluşmalar*

GEORGE ORWELL

- İngiliz edebiyatının önemli isimlerindendir.
- *Bin Dokuz Yüz Seksen Dört* romanı ile büyük başarı kazandı.
- **Eserleri:** *Paris ve Londra'da Beş Parasız, Burma Günleri, Papazın Kızı, Zambak Solmasın, Wigan İskelesi Yolu, Katalonya'ya Selam, Aspıdstra, Daralma, Hayvan Çiftliği, Bin Dokuz Yüz Seksen Dört*

Dersi İzleyelim

Dünya Edebiyatında Roman

DÜŞÜNCEYİ GELİŞTİRME YOLLARI

Tanımlama: Bir kavram veya varlığın ne olduğunun açıklanmasına **tanımlama** denir.

Karşılaştırma: Birden fazla varlık ya da kavram arasındaki benzerlik veya farklılıkları ortaya koymak için kullanılan anlatım tekniğine **karşılaştırma** denir.

Örneklendirme: Bir düşüncenin somut hâle getirilerek daha anlaşılır kılınması için anlatılan konuyla ilgili örnekler verilmesine **örneklendirme** denir.

Tanık Gösterme: Yazarın, savunduğu düşüncenin doğruluğuna okuyucuyu inandırabilmek için tanınan ve görüşlerine itibar edilen kişilerin sözlerinden alıntı yapılmasına **tanık gösterme** denir.

Sayısal Verilerden Yararlanma: Düşüncenin kanıtlanabilmesi için istatistiksel bilgilerden, anketlerden ya da grafiklerden yararlanılmasıdır.

Benzetme: Bir kavramı ya da varlığı başka bir kavram ya da varlığın özellikleriyle anlatmaya **benzetme** denir.

Biliyor musunuz?

Düşünceyi geliştirme yolları metnin okur tarafından daha kolay anlaşılmasını sağlar.

Kritik Bilgi

Öyküleme, betimleme, açıklama ve tartışma anlatım biçimleridir. Düşünceyi geliştirme yolları ile karıştırılmamalıdır.

Hatırlayalım

Bir metinde birden fazla düşünceyi geliştirme yolu kullanılabileceği gibi, tek düşünceyi geliştirme yolu da kullanılabilir.

PARAGRAFTA ANLATIMIN ÖZELLİKLERİ

Özgünlük: Anlatımda başkasına benzememe, kendine has olmaktır.

Açıklık / Duruluk: Metinden okuyucunun çıkardığı anlam ile yazarın metinle vermek istediği mesajın aynı olmasıdır.

Doğallık: Anlatımın yapmacıksız, günlük yaşantıda olduğu gibi, sanat yapmadan, süs ve özentiden uzak yapılmasıdır.

Akıcılık: Yazının kolay okunabilmesi ve yazıda rahatsız eden kelimelerin kullanılmamasını ifade eder.

Tutarlılık: Anlatımda birbiriyle çelişen düşünceler ileri sürmeme, sık sık düşünce değiştirmemektir.

Özlülük: Anlatımda az sözle çok anlam ifade edebilmektir.

1. *Beyaz Gemi* romanıyla tanınan dünyaca ünlü Kırgız yazar kimdir?

.....
.....
.....

2. Başkahramanı Jean Valjean olan Victor Hugo eserinin adı nedir?

.....
.....
.....

3. Bir kişinin haksız yere suçlanması üzerine gelişen olayları anlatan *Bülbülü Öldürmek* romanı ile üne kavuşmuştur. Romanda olaylar; sade ve açık bir dille 9 yaşındaki bir çocuğun gözünden anlatılmıştır. Bunun yanında roman, o zamanki toplumun sosyal, siyasal ve dinsel durumu hakkında bilgi vermesi bakımından da oldukça önemli bir yere sahiptir.

Yukarıda eseri hakkında bilgi verilen dünyaca ünlü yazar kimdir?

.....
.....
.....

4. “Birden fazla varlık ya da kavram arasındaki benzerlik veya farklılıkları ortaya koymak için kullanılan anlatım yoludur.”

Yukarıda tanımı yapılan düşünceyi geliştirme yolunun adı nedir?

.....
.....
.....
.....

5. “O yazdıklarıyla kimseye benzemez. Daima kendi olanın peşindedir. Dünyadaki hangi kitabı okursanız okuyun onun söylemlerine, kelime oyunlarına rastlayamazsınız. Belki de bu yüzden bazılarında göre anlaşılması güç bir yazardır. Gerçek şu ki bu yönünün bir anlaşılabilirlik olduğunu düşünmüyorum. Bu niteliği ancak onun eserlerinin kalitesini ortaya koyar.”

Yukarıdaki paragrafta yazarın hangi özelliği vurgulanmaktadır?

.....
.....
.....
.....

6. Paragrafta anlatım ne gibi özelliklere sahip olmalıdır?

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

1. Bu akımdaki sanatçılar çevre betimlemelerine büyük önem verirler. Onlara göre insanın kişiliğini çevre belirler. Gözlem, temel bir unsur olduğu için bu akımda çevre betimlemeleri önemsenmiştir. Çevrenin insan ruhu üzerindeki tesirine kuvvetli bir inanç söz konusudur. Tasvirler neseldir.

Aşağıdakilerden hangisi bu parçada sözü edilen sanat akımı doğrultusunda eser veren sanatçılardan biri değildir?

- A) Turgeniev
B) Gustave Flaubert
C) Stendhal
D) Victor Hugo
E) Balzac

2. ----'in öncüsü ----, soya çekimin yerçekimi gibi kendine has künunları olduğuna inanmıştır. Bu nedenle yazar, kahramanlarının yazgısını belirtmek için âdeta onlara ait sicil dosyaları tutmuş; soyunu sopunu, düşkünlük ve alışkanlıklarını, hastalıklarını araştırıp bunlardan kesin sonuçlara varmıştır. Ona göre insanın kaderini sadece yaşadığı çevre bir de ataları tayin eder. Yani ecdattan, aileden alınan birtakım kabiliyetler, hastalıklar, içgüdüler belli bir ortam ve çevrede biçimlenir.

Bu parçada boş bırakılan yerlere aşağıdakilerin hangisi sırasıyla getirilmelidir?

- A) Realizm-Gustave Flaubert
B) Romantizm-Lamartine
C) Sürrealizm-Andre Breton
D) Natüralizm-Emile Zola
E) Dadaizm-Tristan Tzara

3. Mahmut Makal'ın "Bizim Köy" romanı ile başlayan köy romanı geleneği, 60'lı yıllarda da ideolojik bir üslup çevresinde devam etti. Bunlardan, Orhan Kemal'e ait olan "Hanımın Çiftliği" (1961) tek parti döneminden 27 Mayıs'a uzanan süreçte, dönemlerin siyasi ve sosyal atmosferi hakkında bilgi vermek bakımından dikkat çeken bir eserdir.

Bir eleştiri metninden alınan bu parçada, düşünceyi geliştirme yöntemlerinden hangisine başvurulmuştur?

- A) Karşılaştırma
B) Örneklendirme
C) Tanık gösterme
D) Tanımlama
E) Sayısal verilerden yararlanma

4. Halit Ziya'nın meşhur romanlarında, başka meşhur romanların izleri var. Edebiyatımızda ilk defa teknik yönden olgun romanları yazan romancının başka romanlardan esinlenmesi çoğumuzu hayal kırıklığına uğratsa da gerçek budur. *Mai ve Siyah'ta Kırmızı ve Siyah'tan, Aşk-ı Memnu'da Madam Bovary'den, Kırık Hayatlar'daysa Tanzimat romanlarından izler vardır. Aşk-ı Memnu'daki Bihter, Madam Bovary karakteriyle bire bir uyuşur. Bu esinlenmelerin çok fazla üzerinde durulmaması da başlı başına bir problemdir.*

Bu parçanın yazarı düşüncelerini kanıtlamak için aşağıdakilerin hangisinden özellikle yararlanmıştır?

- A) Tartışma
B) Örnekleme
C) Açıklama
D) Alıntı yapma
E) Karşılaştırma

5. Adını fillerden alan Fildişi Sahili, bir zamanlar Batı Afrika'nın en büyük fil popülasyonuna sahipti. Ancak günümüzde ülkedeki fil sayısı hızlı bir azalma içinde. Fildişi Sahili'nin Abidjan kentindeki Felix Houphouet-Boigny Üniversitesinden Sery Gonedele ve ekibi, 2011-2017 arasında ülke genelindeki 25 koruma alanında incelemeler yaptı. Araştırmacılar ayrıca basına yansımış haberleri ve insanlarla filler arasındaki çatışmalara ilişkin kayıtları da inceledi. Elde ettikleri sonuçlara dayanarak Fildişi Sahili'nde hemen hemen 225 fil kaldığı tahmininde bulundular. Bu da 1994'teki bir araştırmada belirlenen sayıya göre %86'lık bir düşüşe karşılık geliyor.

Bu parçanın anlatımında aşağıdakilerden hangisi yoktur?

- A) Niteleme
B) Örneklendirme
C) Karşılaştırma
D) İkileme
E) Sayısal veriler

6. Yıllara meydan okuyan filmlerini izlediğimizde, çok sevdiğimiz bir yakınımızın hatırası gibi gelir ve yerleşir zihnimize; kuzucuklarının "Masalcı Teyze"sidir o, "Fazilet Abla"dır, "Hafize Ana"dır; ağıdır, hizmetlidir, öğretmendir. Hafızalara kazınmış kahkahası ağlamakla gülmek arasında sürekli gidip gelen bir devinimdir âdeta, belki ailesinden gelen oyunculuğun verdiği bir yetenektir bu belki de büründüğü rollerin arkasına gizlediği duygu yüklü hayata açılan küçük bir penceredir. Adile Naşit tek kanallı televizyonlardan ya da yazlık sinemaların sıcacık ortamlarından çıkıp yanımıza oturan, hiç kimsenin yaklaşmadığı noktalara gelip yerleşendir ve kesinlikle aileden biridir.

Bu parçanın anlatımında aşağıdakilerden hangisi yoktur?

- A) Deyim
B) Benzetme
C) Kişileştirme
D) Sayıp dökme
E) Duyu aktarımı

Açık Uçlu Sorular - 1980 Sonrası Türk Edebiyatında Roman

1. **Cevap:** Modernist romanda topluma yabancılaşan bireyin yalnızlığı, karamsarlığı, toplumdaki kaçıışı, değişken ruh hâlleri gibi konular işlenirken toplumcu gerçekçi romanda köy ve köylü sorunları, işçi sınıfı, Anadolu ve Anadolu insanını, makineleşmenin sonuçları gibi konular işlenmiştir.
2. **Cevap:** Oğuz Atay-*Tutunamayanlar*

Açık Uçlu Sorular - Türk Dünyası Edebiyatında Roman ve Dünya Edebiyatında Roman / Düşünceyi Geliştirme Yolları

1. **Cevap:** Cengiz Aytmatov
2. **Cevap:** *Sefiller*
3. **Cevap:** Harper Lee
4. **Cevap:** Tanımlama
5. **Cevap:** Özgünlüğü vurgulanmaktadır.
6. **Cevap:** Özgünlük, açıklık, doğallık, akıcılık, tutarlılık, özlülük

Çoktan Seçmeli Sorular - 1980 Sonrası Türk Edebiyatında Roman

1 - D	2 - C	3 - E
-------	-------	-------

Çoktan Seçmeli Sorular - Dünya Edebiyatında Roman / Düşünceyi Geliştirme Yolları

1 - D	2 - D	3 - B	4 - B	5 - B	6 - E
-------	-------	-------	-------	-------	-------

Konu Özeti

Konuyla ilgili kısa ve öz bilgiler

Açık Uçlu Sorular

Konuyla ilgili ufkunuzu açacak sorular

Çoktan Seçmeli Sorular

Konuyla ilgili çoktan seçmeli testleri

Neler Öğreneceğiz?

Fasikülde hangi konuların öğrenildiği

Hatırlayalım

Konuyla ilgili önceki bilgiler

Araştırma

Konuyla ilgili detaylı bilgiye ulaşmanız için ödevler

Faydalı Linkler

Konuyla ilgili yararlanılabilecek web siteleri

Kritik Bilgi

Fasikülde geçen konuyla ilgili en önemli bilgi

Bir Örnek de Sen Ver

Konuyla ilgili sizden gelen örnekler

Biliyor musunuz?

Konuyla ilgili çarpıcı bilgiler

Filozof Der ki

Filozofların konuyla ilgili söylediği önemli sözler

Felsefe Sözlüğü

Felsefe ile ilgili kavramlar

Haritada Bulalım

Konuyla ilgili özellikleri haritada işaretleme

Dersi İzleyelim

Konuyla ilgili konu anlatım videoları

Dikkat!

Fasikülde karıştırılmaması gereken bilgiler